

Lausunto hallituksen esitykseen terveydenhuoltolain muuttamisesta (HE 74/2022 vp)

Asia: Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelta asiantuntijalausuntoa liittyen hallituksen lakiesitykseen perusterveydenhuollon hoitotakuun muutoksesta.

Lausunto: Näkemyksemme mukaan laissa esitetyt tavoitteet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Terveydenhuollon toimivuuden näkökulmasta perusterveydenhuollon hoitoon pääsyä on parannettava. Pidämme hyvänä myös uudessa lakiesityksessä esitettyä portaittaista voimaantumista, joka antaa hyvinvointialueille realistisemmat mahdollisuudet muutoksen toteuttamiselle.

Suurin huoli kuitenkin liittyy rahoituksen riittävyyteen. Kuten esityksessäkin todetaan, on taloudellisten vaikutusten arviointi osoittautunut haasteelliseksi. Rahamääräiset arviot on kirjattu pääosin vuoden 2019 kustannustasossa, ja arviointi on tehty suhteessa nykytilaan. On kuitenkin huomioitava, että kun työntekijöistä on pulaa ja toimitaan niin sanotusti työntekijöiden markkinoilla, karkaavat palkkakustannukset samoin kuin ostopalveluiden kustannukset huomattavasti korkeammalle kuin mitä ne ovat aiemmin olleet. Tämä on ollut nähtävissä lisääntyvissä määrin jo viime vuosina, ja työntekijäpuhan vain pahetessa ongelma tulee mitä todennäköisimmin vain kasvamaan. Toistaiseksi perusterveydenhuollon osalta tämä haaste on ollut lähinnä lääkärirekrytinnin puolella, mutta nyt henkilöstö- ja osaajapula on laajentunut myös muille ammattialoille ja hoitajapula on noussut merkittäväksi ongelmaksi terveydenhuollon palvelujen turvaamisessa.

Todennäköistä on, että esitetty arvio taloudellisista vaikutuksista ei ole riittävä, ainakaan muutoksen alkuvuosina. Haluamme kuitenkin tuoda myös esille näkemyksenämme, että pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna tämä perusterveydenhuoltoon tehty lisäresursointi tullee laskemaan sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaiskustannuksia, mutta vaikutukset eivät välttämättä näy vielä ensimmäisinä vuosina. Sote-kokonaiskustannuksissa säästäminen edellyttää myös sitä, että hoidon jatkuvuutta pystytään samanaikaisesti parantamaan ja sen myötä parantamaan hoidon laatua ja vaikuttavuutta. Näemme kuitenkin, että hoidon jatkuvuuden parantaminen parantaa myös hoidon saatavuutta ja päivävastoin; kun perusterveydenhuollossa on riittävästi resurssia ja aikoja saatavilla, myös hoidon jatkuvuutta on helpompi toteuttaa.

Yhteydensaannin ajan määritelmää on muutettu esityksessä välittömästi saman päivän aikana tapahtuvaksi. Tämä muutos on perusteltu, koska takaisinsoittojärjestelmä kuitenkin mahdollistaa yhteydenottopyynnön jättämisen milloin tahansa virka-aikana, ja toisaalta päivystysapunumeron kautta on järjestetty yhteydenotot kiireellisissä asioissa 24/7. Huomioitavaa on kuitenkin se, että tässä esityksessä saman päivän aikana tapahtuva velvoite yhteydensaannista sekä hoidon tarpeen arvioinnista koskee kaikkien kanavien kautta tapahtuvia yhteydenottoja. Tämä tarkoittaisi sitä, että mikäli halutaan vastata

esimerkiksi kaikkiin ennen klo 16 saapuneisiin sähköisiin yhteydenottoihin, tulisi terveyskeskusten työaikaa pidentää merkittävästi nykyisestä (käytännössä iltaan saakka, jotta kaikkiin virka-aikana tullessiin yhteydenottoihin ehdittäisiin varmasti vastata saman päivän aikana). Tämä tulee lisäämään myös kustannuksia verrattuna nykytasoon, ja mahdollisesti myös jossain määrin lisäämään haasteita henkilöstön rekrytoinnissa, koska toistaiseksi yhtenä rekrytointivalttina vastaanottotyössä on ollut nimenomaan virka-aikana tapahtuva työ. Toki asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna samana päivänä tapahtuva hoidon tarpeen arviointi tarkoittaa parantunutta asiakaskokemusta, mutta voitaneen kuitenkin myös perustellusti kysyä, onko tämä välttämätöntä kaikissa yhteydenotoissa, vai riittäisikö esim. klo 14 tai 15 jälkeen tapahtuneissa yhteydenotoissa vastaaminen ja hoidon tarpeen arvio seuraavana päivänä? Tämä toki edellyttäen, että päivystysavun kautta yhteydensaanti tapahtuu vaivattomasti ympäri vuorokauden.

Kaiken kaikkiaan kuitenkin toteamme, että esitetyt lakimuutokset ovat perusteltuja sekä todennäköisesti riittävän siirtymäajan puitteissa toteutettavissa, mikäli riittävä, tosiasiallisia kustannuksia vastaava rahoitus pystytään hyvinvointialueille turvaamaan ja valtakunnallisella tuella pystytään ratkaisemaan osaavan henkilöstön riittävyys alalla. Olemassaolevalla rahoituksella ja henkilöstömäärällä lakiluonnoksen mukainen tavoite ei ole toteutettavissa.

Kokkolassa 15.6.2022

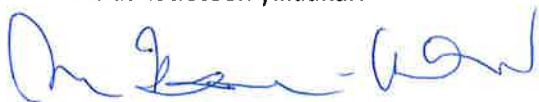
Lotta Seppinen

Yleislääketieteen ylilääkäri

Tuula Rajaniemi

Vs. johtajaylilääkäri

Minna Korkiakoski-Västi

Toimitusjohtaja Soite

Hyvinvointialuejohtaja

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soite / Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

